

Utdrag av statsminister Nordlis foredrag på årsmøte i Møre og Romsdal Arbeiderparti, Kristiansund 27. mars 1977.

Vi støter nå oftere enn tidligere på konflikter mellom ulike mål når vi behandler politiske enkeltsaker. Det kanskje vanskeligste område for slik konflikt mellom motstridende mål finner vi i elektrisitetsutbyggingen. Det er et klart behov for å øke vår elektrisitetsproduksjon i årene framover. Selv om vi legger betydelig større vekt enn tidligere på å økonomisere med elektrisk energi, er det urealistisk å regne med at behovet for å øke produksjon og forbruk av elektrisk energi vil kunne opphøre

- 2 -

i de nærmeste 10 - 15 år.

Ethvert nytt kraftverk betyr inngrep i naturen.

Det er her vi har konflikten, på den ene siden behovet for å øke elektrisitetsproduksjonen, på den andre siden behovet for å verne fjell og vassdrag.

Elektrisitetsbehovet i Norge vil være rimelig dekket fram til midten av 1980-årene med de nye prosjekter som enten er under anlegg eller hvor planleggingen er kommet langt. Det blir et viktig politisk vurderingsspørsmål hvor langt vi skal gå i retning av å bygge ut vannkraftkilder ut over nivået i 1980-årene.

Fra et noe senere tidspunkt, som er vanskelig å anslå nøyaktig, men la meg for illustrasjonens skyld si omkring 1990 og utover, vil vi måtte dekke en videre

øking i kraftbehovet med varmekraftverk.

Det er Regjeringens hensikt å legge fram for Stortinget i 1979 et program for den gjenværende vannkraftutbygging i Norge, samt en vurdering av de varmekraftverk som på det tidspunkt må planlegges for å kunne stå klare til produksjon om lag 10 år seinere.

Det ser ut til at denne siden ved vår energipolitikk lett preges av sterkt følelsesmessig engasjement. Det er alltid betenkelig hvis følelsene tar overhånd ved drøftingen av et praktisk/politisk spørsmål. Den reelle tyngde bak argumentene blir lett tåkelagt, og hva som kanskje er mer alvorlig, vi kommer i fare for å skape unødige sterke motsetninger og spenninger mellom forskjellige grupper mennesker.

De som representerer verneinteressene har sterke argumenter på sin side. Det blir etter hvert færre større

uberørte vassdragssystemer i fjellene våre. Uberørte vassdragssystemer i fjellene er noe vi må tillegge større vekt enn vi gjorde før. Dette fordi ^{så} mange av vassdragene nå er regulert for kraftproduksjon. Hertil kommer at en regulering av et vassdrag med elver og sjøer er en ugjenkallelig prosess. Vi kan ikke bringe tilbake til den uberørte tilstand det vassdrag som en gang er bygd ut med dammer, tunneler og overføringsanlegg, rørgater osv. Dette gjør beslutningene om vassdragsreguleringer mer skjebnetunge og avgjørende enn mange andre politiske beslutninger.

Mot disse verneinteressene står de økonomiske hensyn. Mange av de unyttede kraftkilder fins i distrikter med svakt og ensidig næringsliv. I slike strøk av landet

er det naturlig nok et sterkt ønske om å bygge ut vannkraften for å få et sterkere økonomisk grunnlag for lokalsamfunnet. I mange av de ensidige industrisamfunn på Vestlandet og i Nord-Norge er man avhengig av en eller et par bedrifter med kraftintensiv industri. Den tekniske utvikling gjør det nødvendig å tilføre disse bedrifter mer kraft for å opprettholde sysselsettingen. Det betyr at spørsmålet om tilgang av ny vannkraft er et spørsmål om å kunne opprettholde sysselsettingen og unngå at det skapes strukturell arbeidsledighet med fraflytting og andre vanskelige sosiale problemer.

Vannkraft er fremdeles billig i forhold til andre måter å produsere elektrisitet på. Likevel setter verneinteressene en grense for hvor langt vi bør gå i vannkraft-

utbyggingen i Norge. Vi vil etter alt å dømme slutte med å bygge ut vannkraft før vi kommer til de anlegg som hittil er vurdert som ulønnsomme. Det betyr at vi vil stå overfor det problem å gå over til mer kostbare varmekraftverk på et tidspunkt hvor vi ennå har vannkraftkilder som er billigere å ta i bruk. Planlegging og utbygging av atomkraftverk er ikke aktuelt i den programperiode vi går inn i. Disse forhold skjerper vanskelighetene i å avveie den ene interesse mot den andre.

Det er ikke i år Regjeringen og Stortinget står overfor de vanskelige avveingene i energiutbyggingspolitikken. Det vil imidlertid måtte finne sted i tiden fram til den viktige energipolitiske stortingsmeldingen som må legges fram i 1979.

Jeg vil understreke behovet for at vi beholder vår kjølige vurderingsevne i drøftingen av energispørsmålene i årene framover. Det vil være behov for at man i de distrikter hvor man er sterkest engasjert i å få bygd ut mer vannkraft, også er villig til å innse realiteten i de tanker som gjør seg gjeldende hos dem som forfekter verneinteressene. Selv om mange av vernesydspunktene er nye, og til dels ikke fullstendig gjennomarbeidet, er det alvorlige, reelle problemstillinger som legges fram. De har krav på samme seriøse vurdering som andre argumenter.

Sett fra den andre siden er det like påkrevd for natur- og miljøvernforkjemperne å innse at kraftutbyggingen for mange distrikter av landet er ensbetydende med en betydelig styrking av økonomi og velferd i distriktet. Det er mange deler av landet hvor det er

vanskelig å kunne opprettholde arbeidsplassene uten en industriell produksjon basert på betydelige mengder kraft. Selv om vi går mot slutten av vannkraftalderen, betyr ikke dette at fordelene ved å ha et kraftverk med rimelig vannkraft som basis for industriell virksomhet blir mindre verdifulle. Tvert imot.

I de kommende 10 - 15 år vil vannkraftsbyggingsepoken i norsk økonomisk historie ebbe ut. Det er i dette grenselandet vi må treffe de vanskelige valgene.

Behovet for å spare elektrisk energi blir betydelig sterkere enn før.

Men ingen ansvarlig regjering kan unndra seg ansvaret for en politikk som gir en realistisk balanse mellom produksjon og forbruk av elektrisk kraft i tida

som kommer.

Denne oppgaven er betydelig mer nyansert og krevende i framtida enn hittil.